

УДК 343.9

Софія Дмитрівна ПЕРЕПЕЛІЦИНА,

курсантка 4 курсу факультету № 1

Харківського національного університету

внутрішніх справ

Науковий керівник:

Ярослав Григорович ЛИЗОГУБ,

кандидат юридичних наук, доцент,

доцент кафедри кримінального права

і кримінології факультету № 1

Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9824-0798>

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ ДОВКІЛЛЯ

Кримінальні правопорушення проти довкілля – це передбачені Розділом VIII Особливої частини КК України суспільно небезпечні діяння, що створюють реальну загрозу завдання шкоди чи завдають реальну шкоду довкіллю, як об'єкту кримінально-правової охорони.

Специфічними ознаками кримінальних правопорушень проти довкілля є:

- 1) об'єкт посягання (це саме навколишнє середовище);
- 2) суспільно небезпечні наслідки (шкода завдається саме природному фонду країни).

Говорячи про об'єкт посягання, варто зауважити, що його зміст обумовлюється особливістю об'єкта кримінально-правової охорони. А згідно з Законом України № 1264-XII "Про охорону навколишнього природного середовища" від 25 червня 1991 року, об'єктами правової охорони навколишнього природного середовища є сукупність природних і природно-соціальних умов та процесів, природні ресурси (земля, надра, води, атмосферне повітря, ліс та інша рослинність, тваринний світ), ландшафти та інші природні комплекси [2].

При цьому суспільна небезпечність кримінальних правопорушень проти довкілля визначається якісними та кількісними характеристиками, такими як соціальна шкідливість діяння, характер завданої шкоди та ступінь суспільної небезпечності. Ці кримі-

нальні правопорушення часто мають високу латентність, а їх наслідки можуть проявлятися через певний час. Оцінка їх тяжкості ґрунтується на різних об'єктивних та суб'єктивних ознаках, включаючи характер дій, розмір завданої шкоди та мотив вчинення кримінального правопорушення.

Відповідальність за кримінальні правопорушення проти довкілля – це один із видів відповідальності, метою якого є суворе юридичне переслідування винуватих осіб, а також запобігання заподіяння шкоди навколишньому природному середовищу задля забезпечення раціонального природокористування, захисту екологічних прав і інтересів громадян. Як зазначалось, такі посягання виділені в окремий розділ, який налічує 22 самостійні статті. Ці діяння завдають шкоду довкіллю та його компонентам, унеможливаючи їх раціональне використання.

Підсумовуючи, можна зробити висновок, що екологічна спрямованість кримінальних правопорушень проти довкілля полягає в тому, що поведінка правопорушника спрямована на негативну зміну стану навколишнього природного середовища, порушення правового режиму природних ресурсів. А екологічна небезпека включає не лише ймовірність порушення екологічних інтересів суспільства, але й підвищену небезпеку для існуючих екологічних зв'язків у самих екосистемах.

Список бібліографічних посилань

1. Злочини проти довкілля. Питання кваліфікації: науково-практичне видання / А.М. Шульга. – Х. : НікаНова, 2012. – 192 с.
2. Закон України № 1264-ХІІ “Про охорону навколишнього природного середовища”. - К., 1991. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1264-12>. (дата звернення: 05.03.2024).
3. Турій А. стаття «Відповідальність за порушення правил екологічної безпеки» URL: <https://turii.com.ua/publikatsii/vidpovidalnist-za-porushennya-pravil-ekologichnoi-bezpeki/>. (дата звернення: 05.03.2024).
4. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – 10-те вид., переробл. та допов. – Київ : ВД «Дакор», 2018. – 1360 с.